

ПРАВОЗНАВСТВО

Укладач – завідувач кафедри підприємництва і права, професор кафедри, д. е. н., професор Х. З. Махмудов

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Правознавство» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО «Бакалавр» спеціальності «Публічне управління та адміністрування».

Предметом дисципліни є суспільні відносини, врегульовані нормами права.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни професійної підготовки обов'язкової частини базується на знаннях, отриманих при вивченні навчальної дисципліни «Історія України», а також є базою для вивчення дисциплін «Політологія», «Адміністративне право», «Конституційні основи публічної влади», «Державний бюджет», «Служба в органах місцевого самоврядування», «Правове регулювання публічної служби», «Аграрне право», «Антимонопольне регулювання».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни є надання широких теоретичних і практичних правових знань студентам, засвоєння найважливіших положень провідних галузей права України, формування у студентів правової свідомості та правової культури.

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування у майбутніх фахівців:

знань про: про структуру національної системи права, особливості предмета і метода правового регулювання провідних галузей права України, найважливіші правові джерела України та їх фундаментальні положення;

вмінь: орієнтуватися в теоретичних засадах та термінології основних галузей права України; аналізувати норми законодавчих актів; самостійно аналізувати та використовувати інформацію про правовідносини у різних сферах суспільного буття; складати основні нормативно-правові документи та аналізувати нормативно-правові документи з метою захисту власних інтересів; застосовувати сучасні інформаційні технології при роботі з нормативно-правовою базою.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані наступні елементи компетентності:

знання:

– основні поняття курсу: право, галузь права, правове регулювання суспільних відносин, конституція, органи влади та місцевого самоврядування, референдум, народовладдя, цивільна право- і дієдатність, юридична особа, фізична особа, цивільно-правовий договір, спадкування, сім'я, шлюб, опіка, піклування, колективний договір, трудовий договір, матеріальна відповідальність, робочий час, час відпочинку, зона надзвичайної екологічної ситуації, природо ресурсне право, природоохоронне право, категорії земель, землекористування, оренда землі, податок, бюджет, банк, кредит, злочин, склад злочину, амністія, помилування, співучасть, неосудність, кримінальна відповідальність;

– теоретичних основ базових галузей права України;

– закономірності розвитку суспільних відносин в правовій сфері, права, свободи та обов'язки людини і громадянина, які закріплені Конституцією України;

– основ цивільно-правового регулювання майнових відносин;

– порядку реалізації прав та обов'язків членів сім'ї та врегулювання відносин між ними;

– змісту колективного договору, трудового договору та порядку реалізації трудових правовідносин;

– засади охорони навколишнього природного середовища та реалізацію громадянами

прав на землю і користування нею;

– порядок функціонування фінансової, у тому числі бюджетної, системи, правовідносини в банківській сфері, зміст оподаткування;

– складу злочину та правових наслідків за злочинні дії.

вміння:

– аналізувати нормативно-правові акти;

– розробити окремі види правових документів (звернення громадян (скарга, клопотання, пропозиція), цивільний позов, трудовий договір (контракт), договір (угода));

– здійснювати аналіз окремих видів правових документів (трудоий договір (контракт), договір оренди землі, договір банківського кредиту);

– визначати характер правовідносин та їх об'єктно-суб'єктний склад;

– розв'язувати юридичні ситуаційні завдання.

способи мислення:

– формування суджень – форми відображення об'єктивної дійсності, яка полягає у ствердженнях наявності або відсутності ознак, властивостей або відносин у правовідносинах;

– пропонування міркувань – низки пов'язаних суджень, спрямованих на те, щоб з'ясувати істинність якої-небудь думки у сфері правовідносин, доведення її або заперечення;

– створення умовиводів – виведення з одного або декількох суджень щодо певних правовідносин;

– генерування понять – пізнання сутності предметів і явищ у межах правовідносин в їх істотних зв'язках, узагальнення їх істотних ознак.

професійні, світоглядні і громадянські якості:

– здатність використовувати знання, вміння та навички для теоретичного та практичного освоєння проблем і перспектив розвитку правознавства та планувати, організувати, реалізувати, презентувати відповідні наукові дослідження;

– ґрунтовні знання історичних засад розвитку теорії і практики права України;

– ґрунтовні знання класичного та сучасного наукового інструментарію дослідження соціально-економічних явищ та процесів у різних галузях права;

– здатність організувати та проводити аналітичні дослідження, використовуючи сучасну методологію та інформаційні технології;

– здатність застосовувати одержані знання з різних галузей права для формулювання нових теоретичних трактувань і положень, практичних адресних рекомендацій і пропозицій;

– здатність виявляти та розуміти причинно-наслідкові зв'язки між протиправними діями та їх шкідливими наслідками у сфері суспільних відносин, ідентифікувати та оцінювати фактори впливу;

– ґрунтовні знання особливостей, інструментарію, новітніх тенденцій розвитку правової думки та юридичної практики.

морально-етичні цінності:

– сформулювати уявлення про моральні цінності людини;

– здатність висловлювати своє судження про роль і значущість моральних цінностей у житті людини;

– формувати вміння аналізувати мотиви та вчинки людей, моделювати та розв'язувати ситуації, пов'язані з виконанням обов'язків у колективі;

– розвивати почуття відповідальності за свій вибір та наслідки вчинків;

– виховувати самостійність, волю, моральність.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Основи конституційного права України

Конституція України – Основний закон держави. Конституційна форма правління, державного устрою і політичного режиму України. Поняття громадянства України. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина. Поняття і форми здійснення народного суверенітету. Види референдумів в Україні. Основи виборчого права. Виборча система України. Конституційний принцип розподілу державної влади. Правовий статус і повноваження Верховної Ради України. Статус народних депутатів України. Президент України, його правовий статус і повноваження. Кабінет Міністрів України: склад, порядок формування, повноваження. Центральні та місцеві органи виконавчої влади. Поняття про самоврядування. Органи місцевого самоврядування. Судова влада в Україні. Конституційний Суд України. Система судів загальної юрисдикції.

Тема 2. Основи цивільного права України

Загальна характеристика Цивільного кодексу України. Відносини, які регулюються нормами цивільного права. Суб'єкти цивільно-правових відносин: громадяни і юридичні особи. Поняття і загальна характеристика цивільної правоздатності і цивільної дієздатності. Особисті немайнові права громадян. Поняття, зміст і основні положення понять «правочин» і «представництво» згідно Цивільного кодексу України. Строки та терміни позовної давності в цивільному законодавстві. Право власності і його законодавчий захист. Поняття цивільно-правової угоди і цивільно-правового договору. Види договорів: договір купівлі-продажу, договір найму (оренди). Поняття спадкування. Спадкування за законом і за заповітом. Черговість спадкування за законом.

Тема 3. Основи сімейного права України

Загальна характеристика Сімейного кодексу України. Поняття шлюбу, умови і порядок його укладання. Умови і порядок розірвання шлюбу. Визнання шлюбу недійсним. Майнові права подружжя. Взаємні права і обов'язки батьків і дітей. Позбавлення батьківських прав. Опіка і піклування. Права та обов'язки інших членів сім'ї та родичів. Особливості усиновлення за участю іноземців та осіб без громадянства. Застосування сімейного законодавства України до іноземних громадян та осіб без громадянства.

Тема 4. Основи трудового права України

Трудові правовідносини. Поняття, сторони і зміст трудового договору. Колективний договір. Порядок припинення трудового договору з ініціативи працівника, власника або уповноваженого ним органу. Переведення та переміщення працівника. Робочий час і час відпочинку. Поняття і правове регулювання оплати праці. Трудова дисципліна. Законодавчо-нормативна база з питань охорони праці. Особливості праці жінок і молоді. Відшкодування шкоди, заподіяної працівникові ушкодженням його здоров'я. Порядок розгляду індивідуальних трудових спорів.

Тема 5. Основи екологічного та земельного права України

Загальна характеристика законодавства про охорону навколишнього природного середовища. Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій та гарантії прав потерпілих громадян. Природноресурсове право. Контроль в сфері охорони навколишнього природного середовища. Природоохоронне право. Червона книга України. Правовий режим природно-заповідного фонду України. Відповідальність за порушення екологічного законодавства. Категорії земель України. Право власності на землю, його придбання та реалізація. Землекористування і його види, права і обов'язки землекористувачів. Оренда землі. Порядок вирішення земельних спорів. Відповідальність за порушення земельного законодавства.

Тема 6. Основи фінансового права України

Фінансові правовідносини. Фінансова система України. Законодавство про Державний бюджет України. Бюджетний процес. Поняття податку та його види. Система оподаткування. Прибутковий податковий податок з громадян. Правовідносини у сфері банківської діяльності та їх суб'єкти. Правове регулювання платіжної системи та безготівкових розрахунків. Правові засади банківського кредитування. Відповідальність за правопорушення норм фінансового законодавства.

Тема 7. Основи кримінального права України

Загальна характеристика Кримінального кодексу України. Поняття та ознаки злочину. Види кримінальних покарань. Поняття неосудності. Кримінальна відповідальність неповнолітніх. Повторність, сукупність і рецидив злочинів. Звільнення від кримінальної відповідальності. Звільнення від покарання та його відбування. Судимість: поняття, погашення, знаття. Злочини проти основ національної безпеки України. Злочини проти волі, честі та гідності особи; злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина; злочини у сфері господарської діяльності; злочини проти громадської безпеки; злочини проти громадського порядку та моральності.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Берлач А. І. Правознавство: [Підруч.] / А. І. Берлач. – К. : Правова єдність, 2008. – 792 с.
2. Георгіца А. З. Конституційне право зарубіжних країн: [Підруч.] / А. З. Георгіца. – Тернопіль: Астон, 2003. – 432 с.
3. Гладун З. С. Основи конструкційного права України: [Посіб.] / З. С. Гладун. – Тернопіль: Астон, 2001. – 463 с.
4. Копейчиков В. В. Правознавство: [Посіб.] / В. В. Копейчиков. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 638 с.
5. Негодченко О. В. Основи правознавства: [Посіб.] / О. В. Негодченко. – К. : ЦУЛ, 2005. – 416 с.

Допоміжна

1. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності : [Посіб.] / І. І. Дахно. – К. : ЦУЛ, 2006. – 278 с.
2. Договір у цивільному і трудовому праві : [Довід.] / Ю. С. Шемшученко. – К. : Юридична книга, 2000. – 276 с.
3. Загальна теорія держави і права : [Посіб.]. – К. : Юрінком Інтер, 1999. – 317 с.
4. Законодавство України про адміністративну відповідальність / За ред. В. Г. Кременя. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 352 с.
5. Карпенко Д. О. Трудове право України : [Курс лекц.] / Д. О. Карпенко. – К. : МАУП, 1999. – 187 с.
6. Конституційне право України : [Підруч.] / В. Ф. Погорілко. – К. : Наукова думка, 2000. – 730 с.
7. Коржанський М. Й. Кримінальне право і законодавство України : [Підруч.] / М. Й. Коржанський. – К. : Атіка, 2001. – 432 с.
8. Короткін В. Г. Трудове право: прийняття на роботу і звільнення : [Навч. посіб.] / В. Г. Короткін. – К. : Правова література, 2000. – 87 с.
9. Макарчук В. С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн : [Навч. посіб.] / В. С. Макарчук. – К. : Атіка, 2001. – 624 с.
10. Мельник П. В. Судова система України : [Навч. посіб.] / П. В. Мельник. – Ірпінь, 2000. – 210 с.
11. Прокопенко В. І. Трудове право України : [Підруч.] / В. І. Прокопенко. – Харків: Консум, 2000. – 480 с.
12. Стеценко С. Г. Адміністративне право України : [Посіб.] / С. Г. Стеценко. – К. : Атіка, 2007. – 624 с.
13. Стичинський Б. С. Науково-практичний коментар до законодавства України про працю [Текст] / А. Н. Зуб, Б. С. Стичинський, М. Н. Ротань. – К. : А.С.К., 2001. – 1072 с.
14. Ковальський В. С. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України : [Посіб.] / В. С. Ковальський. – К. : Юрінкомінтер, 2002. – 320 с.
15. Терлюк І. Я. Історія держави і права України : [Посіб.] / І. Я. Терлюк. – К. : Атіка, 1999. – 190 с.

16. Терміни і поняття в законодавстві України. Науково-практичний словник-довідник [Текст]. – Харків: Еспада, 2003. – 512 с.
17. Хуторян М. Н. Трудове право України. Академічний курс: [підруч.] / М. Н.Хуторян. – К. : А.С.К., 2004. – 608 с.
18. Чанишев Г. І. Трудове право України : [практ.] / Г. І. Чанишев. – К. : Юрінком Інтер, 1999. – 288 с.
19. Трудові спори. Законодавство. Коментар. Судова практика / За ред. В. А.Скоробагатька. – К. : Істина, 2000. – 432 с.
20. Трудовое право. Альбом схем : [Учеб. пособ.] / Ред. А. А. Савченко. – Харьков: Эспада, 2004. – 136 с.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України : офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws>. – Назва з титул. екрану.
2. Юристконсульт : Народний правовий портал (Коментовані кодекси, науково-практичні коментарі чинного законодавства) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://legalexpert.in.ua/komkodeks.html>. – Назва з титул. екрану.
3. PRAVO.BIZ.UA : Юридична бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravo.biz.ua/>. – Назва з титул. екрану.
4. Електронна юридична бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/biblioteka>. – Назва з титул. екрану.
5. Студентський юридичний портал України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://the-law.at.ua/load/juridichna_literatura/41. – Назва з титул. екрану.